

Вільгельм Ілліч Фушич
(18.12.1936 – 07.04.1997)

Цей номер „Українського математичного журналу” присвячено 85-річчю від дня народження Вільгельма Ілліча Фушича — відомого вченого, засновника української школи групового аналізу. У цьому році виповнюється також двадцять п’ята річниця його смерті. Доля розпорядилась так, що цей талановитий математик прожив лише шістьдесят років, але за своє коротке життя встиг зробити в науці стільки, що цього могло б вистачити на великий науковий інститут.

Вільгельм Ілліч Фушич народився 18 грудня 1936 року у маленькому селі Сільце на Закарпатті. Це село розташоване біля кордону між Україною та Словаччиною, але у далекому 1936 році входило до складу Австрійської імперії.

Його дитинство припало на роки, що були дуже важкими для Закарпаття, яке було об’єктом зазіхань відразу кількох держав і неодноразово переходило з одних рук в інші. Легко уявити, як непросто було в таких умовах отримати якісну освіту. Але справжній талант здатний прокласти собі дорогу за будь-яких умов, що Вільгельм Ілліч довів на практиці.

В. І. Фушич успішно закінчив Ужгородський університет і вступив до аспірантури Інституту математики Української академії наук. Його керівником був видатний математик і фізик-теоретик Остап Степанович Парасюк. Саме такий вибір життєвого шляху виявився досить складною проблемою, і не тому, що не було схильності до наукової роботи і любові до математики. Просто була ще одна велика любов — футбол. Він розповідав, що досить довго вагався, бо його спортивні можливості були досить потужними і була перспектива стати хорошим професійним футболістом. Підтвердити, що Вільгельм Ілліч справді мав талант до футболу, можуть його учні, з якими він неодноразово грав у цю прекрасну гру. Можна говорити, що футбол втратив дуже сильного нападаючого таранного типу. Але завдяки цьому математика отримала талановитого дослідника, а також потужну школу, відому в усьому світі.

В. І. Фушич є автором 9 монографій та майже 350 наукових праць, а серед його учнів і учнів його учнів 13 докторів та 47 кандидатів наук, які працюють у багатьох країнах світу. Зокрема, тільки в університетах Польщі працювали п'ять професорів, які є безпосередніми учнями Вільгельма Ілліча, а троє учнів працюють в Америці.

У 1964 році він захистив кандидатську дисертацію, а у 1971 році — докторську. Після закінчення аспірантури працював в Інституті математики НАН України, з 1978 року по 1997 рік завідував відділом прикладних досліджень у цьому ж інституті. У 1987 році його було обрано членом-кореспондентом НАН України. У 1996 році зробив свою останню доповідь на засіданні Вченої ради Інституту математики, присвяченому його 60-річчю. Невдовзі після цього тяжко захворів і помер 7 квітня 1997 року. У 2001 році В. І. Фушича (помертньо) відзначено Державною премією України в галузі науки і техніки.

Зусиллями учнів створено інтернет-сторінку <http://www.imath.kiev.ua/~fushchych/>, присвячену пам'яті вчителя, на якій можна знайти його розширену біографію, список та електронні версії робіт, а також численні фотографії. Багато цікавого про нього можна знайти у „Збірнику праць Інституту математики НАН України” (2006, 3, № 2) у розділі „Спогади”.

Наукові досягнення Вільгельма Ілліча добре відомі науковій спільноті і неодноразово висвітлювалися у наукових журналах та монографіях (див., наприклад, збірник його вибраних праць, виданий у 2005 році). Саме наука займала головне місце у його житті. Він був великим трудівником, і наука щиро віддячила йому, подарувавши світове визнання, повагу і любов численних учнів. Вільгельм Ілліч любив і вмів працювати з учнями, ставився до них як до рівноправних партнерів, які, можливо, є менш обізнаними, але здатні швидко навчатися.

У школі В. І. Фушича готувалися педагогічні кадри вищої кваліфікації для багатьох університетів країни. Його учні працюють у Києві, Полтаві, Житомирі, Вінниці, Миколаєві, Львові, Ужгороді та інших містах України. Як вже згадувалося вище, багато його учнів працюють в іноземних університетах. Поряд з очевидними втратами для української науки і системи вищої освіти, цей факт має певні корисні аспекти: він є свідченням визнання високого рівня підготовки наших фахівців, які, до речі, безпосередньо чи опосередковано беруть участь у наших наукових дослідженнях.

Працюючи в Інституті математики, Вільгельм Ілліч організував відділ прикладних досліджень, який очолював до останніх хвилин свого життя. Саме завдяки його зусиллям відділ досить швидко став загальноукраїнським центром з дослідження симетрії диференціальних

рівнянь. Він отримав світове визнання, про що свідчать візити іноземних фахівців до Києва і чисельні запрошення співробітників відділу до закордонних наукових центрів. Згодом цей відділ перетворився у відділ математичної фізики, який займає одне з чільних місць у Інституті математики НАН України. Варто зауважити, що у відділі працюють десять докторів наук, а згідно з базою даних „Бібліометрика української науки” чотири співробітники відділу входять до першої п’ятірки науковців з Інституту математики з найвищим індексом Хірша. Детальну інформацію про відділ, його співробітників та їхні наукові результати можна знайти на інтернет-сторінці <http://www.imath.kiev.ua/~appmath/>.

У 1994 році Вільгельм Ілліч заснував міжнародний часопис „Journal of Nonlinear Mathematical Physics”, який є широковідомим серед фахівців і зараз видається за кордоном. Зазначимо, що це був перший англomовний математичний журнал, що видавався в Україні.

В. І. Фушичем започатковано серію міжнародних конференцій „Симетрії в нелінійній математичній фізиці”. Ці конференції стали регулярними і проводилися у Києві кожні два роки з 1995 по 2009 роки. Вони набули широкої популярності у світі. Зокрема, у Шостій конференції в 2005 році взяли участь 286 учасників з 39 країн. Детальну інформацію про конференції (які є ще одним свідченням високого наукового авторитету В. І. Фушича у світі) розміщено на інтернет-сторінці [//www.imath.kiev.ua/~appmath/conf.html](http://www.imath.kiev.ua/~appmath/conf.html).

Вільгельм Ілліч передчасно залишив нас, але його ідеї, його доробки, його справи залишаються з нами. Про це свідчить вихід у світ цього номеру „Українського математичного журналу”, присвяченого його пам’яті.

А. Г. Нікітін